

витрачання ресурсів на вирішення завдань, довірених державним структурам – щодо механізмів державного регулювання.

Зростання знаннєвої компоненти в складі вартості продуктів суспільного виробництва позбавляє товарні відносини об'єктивної основи вартості, розмиває зв'язок між продуктивною силою і значущістю ресурсу для примноження запасу благ і масштабами доходів власників такого ресурсу, відповідно – робить неефективними економічні механізми виділення ресурсів для відтворення і розвитку такого ресурсу. Тому вирішення суперечності між альтернативними напрямками використання ресурсів і споживчих благ вимагає становлення нових (не виражених через прийнятну для споживачів ринкову ціну) механізмів суспільного контролю за масштабами витрачання ресурсів в різних сферах економічної діяльності, які будуватимуться на принципах спільного (суспільного) управління рухом продукції, створеної за допомогою інформації, технічних і організаційних рішень, що перебувають у відкритому доступі, унеможливлення відокремленого (приватного) привласнення ренти, що виникає від суспільних інвестицій в розширення загальнодоступного фонду знань.

Література

1. Дж. В. Робинсон. *Экономическая теория несовершенной конкуренции /Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков. В 5 т. Т.III. Эпоха социальных переломов / Отв. ред. А.Г. Худокормов. – М.: Мысль, 2005. – 896с.*

2. Стиглиц Дж. *Экономическая теория информации/ Дж. Стиглиц [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://gallery.economicus.ru/cgi-bin/frame_rightn_newlife.pl?type=in&links=./in/stigler/works/stigler_w3.txt&img=works_small.gif&name=stigler*

3. Веблен Т. В. *Теория праздного класса /Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков. В 5 т. Т.III. Эпоха социальных переломов / Отв. ред. А.Г. Худокормов. –М.: Мысль, 2005. – 896с.*

4. John Rogers Commons *Legal Foundations of Capitalism: [Электронный ресурс].– Режим доступа: http://books.google.com.ua/books?id=nxL1kVfDETQC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false*

5. Стиглиц Дж. *Экономика государственного сектора / Дж. Стиглиц. – М: МГУ, ИНФРА-М, 1997. –781с.*

Оксана МЕЛЬНИЧЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні ефективність реалізації захисної функції соціальної політики обмежують: низькі фінансові можливості державного і місцевих бюджетів; недосконалість законодавчої і нормативно-правової бази з соціального захисту населення; нерозвиненість системи соціального страхування; недосконалість управління соціальним захистом; невідповідність державних соціальних стандартів рівню реальної вартості життя. Незважаючи на окремі заходи щодо покращення соціального становища населення, жоден уряд не виконував соціальні зобов'язання у повному обсязі посилаючись на труднощі процесу стабілізації економіки. Успадкована з радянських часів державна система соціального захисту сьогодні не відповідає потребам суспільства і сприяє закріпленню утриманських настроїв в суспільстві.

Дослідження функціонування системи соціальної допомоги в Україні показало, що система соціального захисту в нашій державі має низку вад, серед яких можна виділити наступні: 1) відсутній механізм регулювання соціальних відносин між різними соціальними прошарками. Соціальні виплати малозабезпеченим громадянам здійснюються переважно на універсальній, а не на адресній основі, що розширює контингент їх отримувачів і в умовах складної фінансової ситуації в країні перенавантажує державний бюджет; 2) недостатньо розвинені механізми

боротьби з отриманням соціальної допомоги шляхом шахрайства (отримання допомоги неофіційно зайнятими зареєстрованими безробітними працездатними особами, які мають доходи в конвертах, проживання одиноких матерів з батьками своїх дітей); 3) залишається недосконалою нормативно-правова база соціального захисту населення (існують суперечності та відмінності у тлумаченні одних і тих самих норм і понять у різних законах); 4) складні процедури звернення громадян за призначенням соціальної допомоги чи наданням соціальних послуг; 5) недостатня розвиненість механізмів, які спонукали б населення до ощадливого споживання житлово-комунальних, транспортних та інших послуг; 6) формування державних соціальних гарантій є скоріше політичним, аніж науково обґрунтованим підходом; 7) не реалізуються в національному законодавстві міжнародно-правові гарантії соціальних прав громадян і міжнародно-правових зобов'язань України щодо модернізації наявної системи соціального захисту (ратифікація міжнародних договорів відбувається без одночасного прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, що зумовлюються цими договорами).

Вирішення зазначених проблем потребує оптимізації системи фінансування соціального захисту в Україні, налагодження чіткого контролю в системі пільг, який має забезпечити реальну оцінку кількісного та якісного складу потенційних отримувачів такої допомоги. З метою приведення соціальних зобов'язань уряду у відповідність з економічними можливостями держави необхідно провести повну інвентаризацію наявного соціального законодавства, зокрема здійснити вартісну оцінку нормативних актів, що регулюють соціальну сферу. Для кожного закону соціальної сфери має бути визначено джерело фінансування, зокрема кошти бюджетів різних рівнів, кошти соціального страхування, а також альтернативні джерела соціальних видатків на місцях за рахунок субвенцій, що передаються з державного до місцевих бюджетів, пошук нових джерел, методів, форм фінансування соціального захисту населення.

Крім того, система соціального захисту в Україні не відповідає міжнародним нормам, а тому не може забезпечити достойний рівень життя населення. Важливо, щоб діяльність у соціальній сфері була обґрунтованою, базувалась на реальних можливостях країни щодо реалізації задекларованих стандартів, з одного боку, а з другого – рухом до поліпшення, удосконалення, підвищення рівня соціальних стандартів і нормативів. Принципами формування сучасної системи державних соціальних стандартів і нормативів, яка створюється з метою забезпечення визначених Конституцією України соціальних прав та державних соціальних гарантій достатнього життєвого рівня для кожного громадянина, мають бути: законодавче встановлення найважливіших державних соціальних стандартів і нормативів; забезпечення диференційованого за соціально-демографічними ознаками підходу до визначення нормативів; наукова обґрунтованість норм споживання; забезпечення прозорості та громадського контролю при їхньому визначенні та застосуванні; урахування вимог норм міжнародних договорів України у сфері соціального захисту.

Соціальні ініціативи Президента України проголошені на початку березня 2012 року відповідають потребам сьогодення і спрямовані на підвищення стандартів життя громадян та їх добробуту. Ключові принципи соціальних реформ вбачаються такими: 1) відновлення довіри суспільства до державної політики, спрямованої на покращення життя громадян; 2) комплексне перетворення підходів до оплати праці, податків та соціального страхування, що включає у себе підняття рівня доходів працюючого населення та соціальне забезпечення вразливих верств; 3) глибока модернізація сфери соціального забезпечення; 4) сприяння ефективній зайнятості та створення нових робочих місць для громадян.

Зазначені проблеми механізму реалізації соціального захисту потребують вирішення у найближчій перспективі і змушують акцентувати увагу на необхідності довгострокової соціальної політики, спрямованої на послідовне підвищення рівня життя населення України.